

Dokumentation:

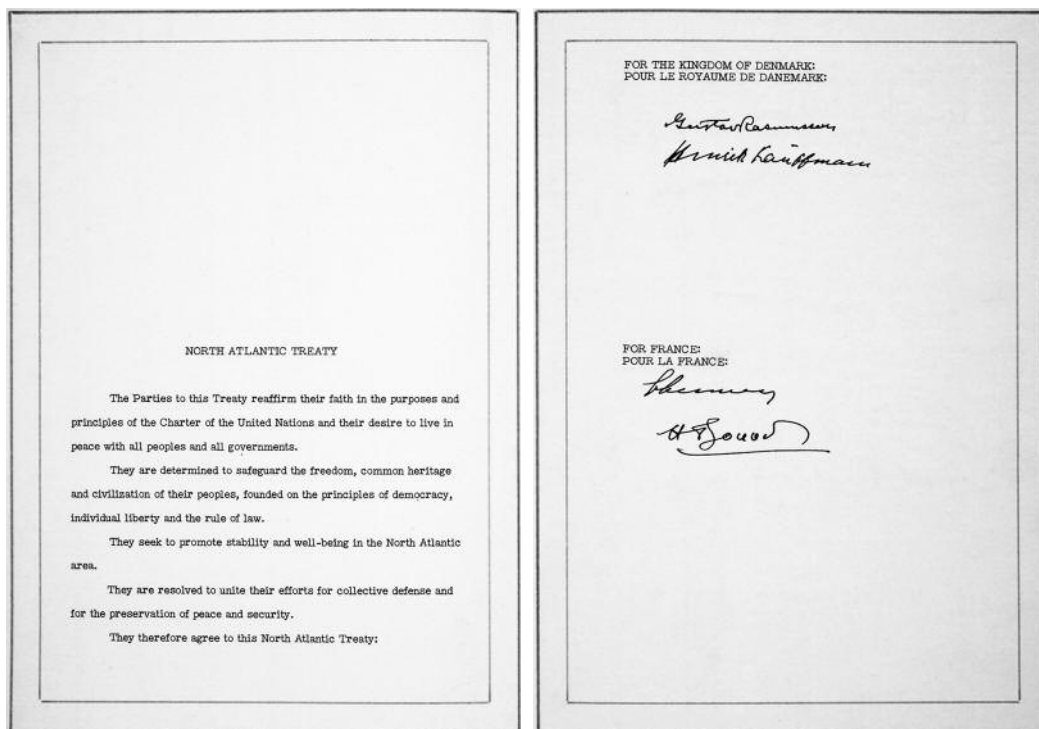
NATO 70 ÅR

Redaktion: Iben Bjørnsson

Den fjerde april fyldte Atlantpagten rundt. Det danske medlemskab som Socialdemokratiets Julius Bomholt betegnede som det mindste af to onder, startede vakkelvornt og har været meget igennem.

Til venstre: første side af den oprindelige traktat.

Til højre: Udenrigsminister Gustav Rasmussen og ambassadør Henrik Kaufmanns underskrifter. (NATO)¹





4. april 1949.
Danmarks uden-
rigsminister
Gustav Rasmussen
underskriver.
(NATO Photos)

I dag står Danmark som en loyal NATO-allieret, der dog stadig ikke bruger 2% af BNP på sit forsvar, sådan som målet ideelt er – og USA's præsident Donald Trump kræver. I stedet for at beskæftige os med de nuværende og eventuelle fremtidige genstridigheder, kaster vi her et blik tilbage på Danmark og NATOs historie, med udvalgte nedslag.



DKP var blandt Atlantpaktens mest indædte modstandere. Her taler formand Aksel Larsen dunder mod indtrædelsen på Folketingets talerstol – men forgæves: det blev vedtaget at give regeringen bemyndigelse til at indgå i en alliance den 24. marts 1949. Der var 119 stemmer for og 23 imod. En stemte ikke og syv var fraværende.² (foto: ABA/Betting)

Befolkningen var delt, men hældte til det positive. Gallupundersøgelser fra marts og april 1949 (s. 113 og s. 116).³

Lørdag aften den 5. marts 1949

FORSIDE:

GALLUP:

Befolkningen forlader neutralitets-principet.

Læs side

STØRT OMSVING I BEFOLKNINGEN TIL FORDEL FOR ATLANTPAGTEN

Gallup viser en bemærkelsesværdig forskel i standpunkter nu og for et par uger siden

Forskydninger indenfor alle partier

For tre uger siden foretog Dansk Gallup Institut en undersøgelse af befolkningens stilling til spørgsmålet om neutralitet kontra tilslutning til en atlantehavspagt. For to uger siden offentliggjorde vi resultatet, der viste en nøjagtig deling af standpunkterne - 36% for neutralitet efter den svenske linie og 36% for at følge Norge i en eventuel tilslutning til Atlantpagten, medens de øvrige - 28% - stod enten usikre eller kendte intet til problemet.

Tidspunktet for den tidligere undersøgelse faldt sammen med den norske udenrigsministers besøg i Washington og Udenrigsdebatten i Folketinget herhjemme. I mellemtiden er debatten om vor stilling tilspidset, og sidste søndag gav socialdemokratiet på sit hovedbestyrelsesmøde sin principielle tilslutning til Atlantpagten.

Hvor betydningsfuld denne tilslutning og avisdebatten har vist sig at være for folkestemningen viser en fornyet undersøgelse, som Dansk Gallup Institut har foretaget i den forløbne uge, d.v.s. siden tirsdag morgen, på hvilket tidspunkt man måtte formode, at hele befolkningen gennem aviser og radio havde haft lejlighed til at blive bekendt med Socialdemokratiets officielle udenrigspolitiske standpunkt.

Den fornyede undersøgelse blev foretaget blandt et tilsvarende repræsentativt udvalgt af befolkningen som tidligere (men ikke blandt de samme mennesker) og benyttede en helt tilsvarende formulering af spørgsmålet:

"Hvad foretrækker De - at Danmark skal være neutralt ligesom Sverige - eller skal Danmark følge Norge i en tilslutning til atlantehavspagten?"

fortsættes

Det betydelige skred i stemningen til fordel for Atlantpagten, der er sket gennem denne korte tid, kan bedst udtrykkes ved en sammenligning af de to resultater for hele landets vedkommende:

		for 3 uger siden		I denne uge	
<u>halvfedt</u>	<u>Tilhænger af</u>				
	neutralitet	36%		26%	
	Atlantpagt	36%		47%	
	intet standpunkt - ved ikke	28%		27%	

Forskydningen er således næsten udelukkende sket mellem de positive standpunkter, og ser man på mænds og kvinders indstilling hver for sig, træder det endnu tydeligere frem:

	Mænd		Kvinder	
	3 uger siden	denne uge	3 uger siden	denne uge
Neutralitet	40%	29%	34%	23%
Atlantpagt	43%	56%	29%	39%
Intet standpunkt - ved ikke	17%	15%	37%	38%

Både blandt mænd og kvinder er der forholdsvis lige stor svingning fra neutralitet til Atlantpagt, men kvinder har nærmest en stigning i deres "ved ikke" procent. Usikkerheden overfor spørgsmålet blandt kvinderne findes navnlig i landdistrikterne, hvor omtrent hveranden kvinde svarer "ved ikke", medens det samme kun er tilfældet for hver fjerde i København. I provinsbyerne svarer to ud af hver fem kvinder "ved ikke".

Standpunkterne indenfor partierne.

Interessant er opdelingen af svarene på de udspurgtes partitilhørighed. Her finder man, at Socialdemokratiet idag svarer til gennemsnittet for hele landet, medens det tidligere lagde langt den største vægt på neutralitet, men i alle partier - med undtagelse af kommunisterne - er tilhængerne af Atlantpagten stærkt forøgede i antal:

	<u>Neutralitet</u>		<u>Atlantpagt</u>		<u>Intet standpunkt - ved ikke</u>	
	3 uger siden	denne uge	3 uger siden	denne uge	3 uger siden	denne uge
	%	%	%	%	%	%
Socialdemokrater	40	25	32	47	28	28
Radikale	60	54	17	25	23	21
Konservative	20	13	62	76	18	11
Venstre	25	14	46	59	29	27
Retsforbundet	51	37	38	48	11	15
Kommunister	90	94	3	2	7	4
Ikke stemmeret (18-24-årige)	24	24	44	40	32	36

fortsættes

Det forholdsvis største skred er således sket blandt Socialdemokraterne, hvad man vel også kunne vente, men det er bemærkelsesværdigt, at der er en fjerdedel positivt indstillede med hensyn til Atlantpagten blandt de Radikale, samt at halvdelen af de Konservatives ny Atlanterpagt-tilhængere er hentede fra de tidligere "ved ikke". Retsforbundet er det eneste parti, i hvilket antallet usikre er steget. Kommunisterne viser en skærpelse af deres neutralitetsstandpunkt. Det bør samtidig påpeges, at de ganske unge uden stemmeret ikke synes særlig påvirkede af de begivenheder, der for alle de ældre har betydet en forrykning af indstillingen.

Begrundelser for standpunkterne

Samtlige adspurgte er blevet anmodet om at begrunde deres svar, og de fleste har kunnet gøre det. For alle tre lejre samler motiveringerne sig om enkelte hovedpunkter. Således siger tilhængerne af neutralitet som oftest, at det byder størst sikkerhed, eller at man derved bedst undgår krig, men en betydelig del er også imod blokdannelser eller udtaler en direkte frygt for Rusland. Flertallet, der støtter tanken på Atlantpagten hævder navnlig, at vi ikke kan klare os alene, og at samling gør stærk. Her spiller frygten for Rusland en endnu større rolle, og mange er også af den opfattelse, at "neutralitet eksisterer ikke længere". At vor kultur og livsindstilling hører Vesten til, og at vi ikke igen må opleve "en 9. april" spiller ligeledes ind i motiveringerne. Samtidig beklages det fra alle sider, at den nordiske pagt ikke blev til noget, men når det ikke kan ske "må vi følge Norge". Langt de fleste Ved ikke svar begrundes med manglende forstand på eller interesse for politik, men en ikke ubetydelig del efterlyser dog bedre oplysning med hensyn til pagtens indhold og vor udenrigspolitiske stilling i det hele taget, før de tager endeligt standpunkt.

-w.

Copyright
og DANSK GALLUP INSTITUT

FORSIDE:

GALLUP:

Befolkningens indstilling til
Atlantpagten efter rigsdagens
afgørelse.

Læs side

FOR OG IMOD ATLANTPAGTEN

En ny Gallup undersøgelse efter rigsdagens beslutning - befolkningens
standpunkt uforandret

Størst tilslutning blandt dem, der har læst pagtens indhold

For tredje gang i løbet af de sidste otte uger har Dansk Gallup Institut foretaget en undersøgelse af befolkningens indstilling til spørgsmålet om tilslutning til Atlantpagten kontra neutralitet. Lige efter sammenbrudet af drøftelserne om et nordisk forsvarsforbund i Oslo i begyndelsen af februar var befolkningen nøjagtig delt på spørgsmålet - 36% for at følge Norge ~~ind~~ i Atlantpagten, 36% for det svenske neutralitetsstandpunkt og 28% uden standpunkt til nogen af siderne. For fire uger siden havde statsministeren offentligt bekendt regeringens tilslutning til Atlantpagten, og den umiddelbart derefter foretagne Gallup-undersøgelse viste et øjeblikkeligt stærkt omsving i befolkningen til fordel for pagten.

Den tredje Gallup-undersøgelse er foretaget i løbet af denne sidste uge og således efter udenrigsministerens forhandlinger i Washington og efter at rigsdagen med overvældende majoritet havde bemyndiget regeringen til at foretage det videre fornødne for tilslutningen. Spørgsmålet, der blev stillet, lød: "Mener De, at Danmark skal holde sig neutral, eller mener De, at vi skal tilslutte os Atlanterhavspagten?"

Resultatet af svarene er det interessante, at rigsdagens endelige beslutning og den voldsomme debat mellem tilhængerne og modstandere på talerstole og i pressen praktisk talt ikke har påvirket befolkningens allerede forinden indtagne stilling. Som følgende tal viser, er det kun en yderst svag forrykning af synspunkterne, der har fundet sted i de begivenhedsrige uger:

	<u>Tilhænger af</u>	ca. 2. marts	ca. 29. marts
halvfed	neutralitet	26%	25%
	Atlantpagt	47%	49%
	intet standpunkt -		
	ved ikke	27%	26%

Den lille stigning til gunst for pagten skyldes udelukkende forandring i kvindernes indstilling. For fire uger siden var 23% af dem for neutralitet, nu kun 21%, modens 39% af dem gik ind for tilslutning, nu derimod 42%. Mændene viser i begge undersøgelser 56% tilslutning til pagten.

Tallene kan give en del, men ganske vist ufrugtbar lejlighed til at spekulere over, hvad der ville være sket, hvis spørgsmålet var blevet underkastet en folkeafstemning. Ville alle 49% tilhængere være mødt op og ville alle de 26% uden standpunkt være blevet hjemme? Spørgsmålet kan ikke besvares, da en sådan afstemning ville blive forudgået af en hidsig kampagne, hvis indflydelse på de modstridende meninger indenfor næsten alle partierne ikke kan beregnes, men kendsgerningen er, at den del af befolkningen som har taget positivt standpunkt fordeler sig med 2 mod 1 til fordel for tilslutningen.

Standpunkternes partimæssige fordeling.

Særlig interessant er sammenligningen mellem nu og for fire uger siden af svarenes fordeling på de adspurgtes politiske farve. Partiernes talsmænd på rigsdagen har taget utvetydige standpunkt for og imod i mellemtiden og lidt, men også kun lidt forandring i geledderne har det frembragt:

	Neutralitet		Atlantpagt		Intet standpunkt - ved ikke	
	ca. 2. marts	ca. 29. marts	ca. 2. marts	ca. 29. marts	ca. 2. marts	ca. 29. marts
	%	%	%	%	%	%
Socialdemokrater	25	25	47	52	28	23
Radikale	54	61	25	19	21	20
Konservative	13	9	76	78	11	13
Venstre	14	7	59	60	27	33
Retsforbundet	37	38	48	48	15	14
Kommunister	94	100	2	-	4	-
Ikke stemmende (18-24-årige)	24	23	40	44	36	33

Afstemningen i rigsdagen har således bragt nogle af Socialdemokraternes usikre over til partistandpunktet, men ikke rokket ved den fjerdedel, der stadig ønsker neutralitet. Til gengæld har de radikale fået støtte i deres anti-pagt standpunkt fra en del af de tidligere radikale pagt-tilhængere. De konservative i forvejen få tilhængere af neutralitet er blevet yderligere formindsket, men halvdelen er flyttet over

til det usikre standpunkt. V e n s t r e har halveret sine tidligere neutralitets-tilhængere, men de er næsten alle rykket over i "intet standpunkt" kolonnen. R e t s f o r b u n d e t bevarer stort set dets indstilling med en kraftig neutralitetsfløj. K o m m u n i s t e r n e har fået samlet de tidligere ganske få vildfarne ind igen i folden.

Kendskabet til Atlantpagtens indhold.

Der er i denne undersøgelse blevet stillet et yderligere spørgsmål til alle - "Kender De atlantehavspagtens indhold?", og selvom der ikke er gjort noget yderligere forsøg på at eksaminere de pågældende i indholdet, men blot noteret et "ja", "nej" eller "delvis", giver dette svaremateriale et betydningsfuldt fingerpeg overfor sammensætningen af den store gruppe "Intet standpunkt - ved ikke", der både kan rumme intelligent tvivl og ren uvidenhed eller ligegyldighed.

67% af mændene og 41% af kvinderne erklærer, at de kender pagtens indhold.

13% af kvinderne og 10% af mændene mener, de har et "delvis" kendskab til den, mens ialt godt en trediedel af alle - 35% - ikke ved, hvad der står i den.

Krydsorterer man svarene på standpunkterne før og imod tilslutning med kendskab eller ikke-kendskab til indholdet fremkommer følgende interessante oplysninger:

<u>Kender pagtens indhold:</u>	neutralitet	Atlantpagt	intet standpunkt - ved ikke
	%	%	%
ja	24	64	12
nej	28	25	47
delvis	27	55	18

Som man ser, er omtrent to trediedele af alle, der kender pagtens indhold også tilhængere af, at vi tilslutter os. På den anden side har kun en trediedel af alle uden standpunkt noget kendskab til hvad den drejer sig om.

-w.

Copyright
og Dansk Gallup Institut



NATO handlede ikke blot om militær, men også kulturel udveksling og påvirkning. En europæisk NATO-delegation besøger USA, blandt deltagerne var chefen for Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste, det socialdemokratiske folketingsmedlem Victor Gram. (Foto: ABA)



Gamle fjender bliver allierede. Statsminister H.C. Hansen fremlægger forslag om Vesttysklands optagelse i NATO for Folketinget i 1955. (Foto: ABA/Carl Rasmussen)

Harmel Report

REPORT ON THE
FUTURE TASKS OF
THE ALLIANCE



NATO INFORMATION SERVICE

BRUSSELS 39

1968

1960'ernes afspænding i den kolde krig – detenten – nåede også NATO og gav sig tydeligst udslag i den såkaldte Harmel-rapport. Harmel-rapporten gjorde NATOs formål dobbelt: på den ene side at afskrække, på den anden side at fremme afspænding. Danmark var et af de lande som virkede stærkt for dette dobbelte formål i NATO.

THE FUTURE TASKS OF THE ALLIANCE

Report of the Council

1. A year ago, on the initiative of the Foreign Minister of Belgium, the governments of the fifteen nations of the Alliance resolved to "study the future tasks which face the Alliance, and its procedures for fulfilling them in order to strengthen the Alliance as a factor for durable peace". The present report sets forth the general tenor and main principles emerging from this examination of the future tasks of the Alliance.

2. Studies were undertaken by Messrs. Schütz, Watson, Spaak, Kohler and Patijn. The Council wishes to express its appreciation and thanks to these eminent personalities for their efforts and for the analyses they produced.

3. The exercise has shown that the Alliance is a dynamic and vigorous organization which is constantly adapting itself to changing conditions. It also has shown that its future tasks can be handled within the terms of the Treaty by building on the methods and procedures which have proved their value over many years.

4. Since the North Atlantic Treaty was signed in 1949 the international situation has changed significantly and the political tasks of the Alliance have assumed a new dimension. Amongst other developments, the Alliance has played a major part in stopping Communist expansion in Europe; the USSR has become one of the two world super powers but the Communist world is no longer monolithic; the Soviet doctrine of "peaceful co-existence" has changed the nature of the confrontation with the West but not the basic problems. Although the disparity between the power of the United States and that of the European states remains, Europe has recovered and is on its way towards unity. The process of decolonisation has transformed European relations with the rest of the world; at the same time, major problems have arisen in the relations between developed and developing countries.

5. The Atlantic Alliance has two main functions. Its first function is to maintain adequate military strength and political solidarity to deter aggression and other forms of pressure and to defend the territory of member countries if aggression should occur. Since its inception, the Alliance has successfully fulfilled this task. But the possibility of a crisis cannot be excluded as long as the central political issues in Europe, first and foremost the German question, remain unsolved. Moreover, the situation of instability and uncertainty still precludes a balanced reduction of military forces. Under these conditions, the Allies will maintain as necessary, a suitable military capability to assure the balance of forces, thereby creating a climate of stability, security and confidence.

In this climate the Alliance can carry out its second function, to pursue the search for progress towards a more stable relationship in which the underlying political issues can be solved. Military security and a policy of *détente* are not contradictory but complementary. Collective defence is a stabilising factor in world politics. It is the necessary condition for effective policies directed towards a greater relaxation of tensions. The way to peace and stability in Europe rests in particular on the use of the Alliance constructively in the interest of *détente*. The participation of the USSR and the USA will be necessary to achieve a settlement of the political problems in Europe.

6. From the beginning the Atlantic Alliance has been a co-operative grouping of states sharing the same ideals and with a high degree of common interest. Their cohesion and solidarity provide an element of stability within the Atlantic area.

7. As sovereign states the Allies are not obliged to subordinate their policies to collective decision. The Alliance affords an effective forum and clearing house for the exchange of information and views; thus, each Ally can decide its policy in the light of close knowledge of the problems and objectives of the others. To this end the practice of frank and timely consultations needs to be deepened and improved. Each Ally should play its full part in promoting an improvement in relations

with the Soviet Union and the countries of Eastern Europe, bearing in mind that the pursuit of détente must not be allowed to split the Alliance. The chances of success will clearly be greatest if the Allies remain on parallel courses, especially in matters of close concern to them all; their actions will thus be all the more effective.

8. No peaceful order in Europe is possible without a major effort by all concerned. The evolution of Soviet and East European policies gives ground for hope that those governments may eventually come to recognise the advantages to them of collaborating in working towards a peaceful settlement. But no final and stable settlement in Europe is possible without a solution of the German question which lies at the heart of present tensions in Europe. Any such settlement must end the unnatural barriers between Eastern and Western Europe, which are most clearly and cruelly manifested in the division of Germany.

9. Accordingly, the Allies are resolved to direct their energies to this purpose by realistic measures designed to further a détente in East-West relations. The relaxation of tensions is not the final goal but is part of a long-term process to promote better relations and to foster a European settlement. The ultimate political purpose of the Alliance is to achieve a just and lasting peaceful order in Europe accompanied by appropriate security guarantees.

10. Currently, the development of contacts between the countries of Western and Eastern Europe is mainly on a bilateral basis. Certain subjects, of course, require by their very nature a multilateral solution.

11. The problem of German reunification and its relationship to a European settlement has normally been dealt with in exchanges between the Soviet Union and the three Western powers having special responsibilities in this field. In the preparation of such exchanges the Federal Republic of Germany has regularly joined the three Western powers in order to reach a common position. The other Allies will continue to

have their views considered in timely discussions among the Allies about Western policy on this subject, without in any way impairing the special responsibilities in question.

12. The Allies will examine and review suitable policies designed to achieve a just and stable order in Europe, to overcome the division of Germany and to foster European security. This will be part of a process of active and constant preparation for the time when fruitful discussions of these complex questions may be possible bilaterally or multilaterally between Eastern and Western nations.

13. The Allies are studying disarmament and practical arms control measures, including the possibility of balanced force reductions. These studies will be intensified. Their active pursuit reflects the will of the Allies to work for an effective détente with the East.

14. The Allies will examine with particular attention the defence problems of the exposed areas e.g. the South-Eastern flank. In this respect the present situation in the Mediterranean presents special problems, bearing in mind that the current crisis in the Middle-East falls within the responsibilities of the United Nations.

15. The North Atlantic Treaty area cannot be treated in isolation from the rest of the world. Crises and conflicts arising outside the area may impair its security either directly or by affecting the global balance. Allied countries contribute individually within the United Nations and other international organisations to the maintenance of international peace and security and to the solution of important international problems. In accordance with established usage the Allies, or such of them as wish to do so, will also continue to consult on such problems without commitment and as the case may demand.

16. In the light of these findings, the Ministers directed the Council in Permanent Session to carry out, in the years ahead, the detailed follow-up resulting from this study. This will be done either by intensifying work already in hand or by activating

highly specialized studies by more systematic use of experts and officials sent from capitals.

17. Ministers found that the study by the Special Group confirmed the importance of the role which the Alliance is called upon to play during the coming years in the promotion of détente and the strengthening of peace. Since significant problems have not yet been examined in all their aspects, and other problems of no less significance which have arisen from the latest political and strategic developments have still to be examined, the Ministers have directed the Permanent Representatives to put in hand the study of these problems without delay, following such procedures as shall be deemed most appropriate by the Council in Permanent Session, in order to enable further reports to be subsequently submitted to the Council in Ministerial Session.

GALLUP MARKEDSANALYSE A S

SCAN GALLUP AS*

GAMMEL VARTOV VEJ 6 . HELLERUP

TELEGRAMADRESSE: GALLUPOPINION

TELEFON 29 18 00 . POSTGIRO 7812

UGENS GALLUP

Artikel nr. 20

Må tidligst offentliggøres søndag den 11. maj
og senest lørdag den 24. maj 1969.

NATO i 20 ÅR

Øget opslutning om NATO efter de første 20 år, og de radikale har definitivt ændret holdning.

Med udløbet af den foreløbige traktatperiode på 20 år har debatten omkring vort fortsatte NATO-medlemskab fået en særlig aktualitet i indeværende år. Danmarks Radio "fejrede" 20-året ved at give lejlighed til en generaldebat af vor sikkerhedspolitik under TV-høringen den 17. april, hvorunder repræsentanter for de politiske partier fik anledning til at gøre deres stilling op til vor samlede forsvars-, udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation i årene fremover.

Uanset den senere fremførte kritik af høringens fordeling og placering af tale-tiden mellem repræsentanter med forskelligt syn på vort NATO-medlemskab, fik man ved denne lejlighed bekræftet - og lidt til - den hidtil klare parlamentariske dækning for vor sikkerhedspolitik baseret på fortsat medlemskab af Atlantpagten. End ikke folkeafstemningsinstituttet frembød nogen særlig fristelse til at rokke ved vort medlemskab.

Igennem pagtens nu 20-årige historie har Gallup Instituttet til stadighed og med cirka halve års mellemrum fulgt befolkningens indstilling til spørgsmålet, idet man i hver undersøgelse har stillet et repræsentativt udsnit af den voksne befolkning det samme spørgsmål, nemlig:

"Er De for eller imod, at Danmark deltager i Atlantpagten (NATO)?"

Den sidste undersøgelse i 1968 gennemførtes i september, umiddelbart efter en undersøgelse gennemført i juni. Årsagen til denne afvigelse fra de sædvanlige terminer var ønsket om en belysning af den umiddelbare reaktion i befolkningen på begivenhederne i Tjekoslovakiet, og resultatet af undersøgelsen blev, som man også kunne vente efter erfaringer fra tidligere lignende begivenheder, en kraftig

. . . 2

* SCAN GALLUP AS . GAMMEL VARTOV VEJ 6 . HELLERUP . DANMARK

NORSK GALLUP INSTITUTT AS, OSLO, NORGE . SIFO AB, SOLNA, SVERIGE . GALLUP MARKEDSANALYSE AS, HELLERUP, DANMARK

Efter 20 år var det muligt at melde sig ud af NATO. Selvom der på den yderste venstrefløj blev advokeret for en udmeldelse, var danskerne ikke længere i tvivl da 20-året oprandt - procentdelen af modstandere var faldet til halvdelen i forhold til 1949. Gallup fra 1969.

bekræftelse på vort medlemskab af Atlantpagten. I april 1969, godt ½ år efter septemberundersøgelsen og 20 år efter rigsdagsbeslutningen i marts 1949, er spørgsmålet gentaget, således at man nu kan se, hvorvidt reaktionen fra september har holdt sig, begivenhederne i Tjekoslovakiet har jo til stadighed gjort en stillingtagen aktuel, og iøvrigt benyttede lejligheden til at gøre status over de første 20 års medlemskab.

Resultatet af den sidste undersøgelse fremgår af den følgende oversigt, der samtidig viser udviklingen siden pagtens stiftelse i 1949.

		<u>for</u>	<u>imod</u>	<u>ved ikke</u>	<u>i alt</u>
		%	%	%	%
marts	1949	47	26	27	100
september	1950	53	26	21	100
april	1951	49	27	24	100
marts	1952	50	28	22	100
oktober	1952	44	28	28	100
februar	1953	49	23	28	100
august	1953	48	25	27	100
april	1954	39	25	36	100
august	1954	47	24	29	100
december	1955	47	24	29	100
august	1957	54	19	27	100
november	1957	67	15	18	100
marts	1958	55	18	27	100
februar	1959	42	15	43	100
juni	1959	44	6	50	100
februar	1960	33	11	56	100
juli	1960	41	11	48	100
januar	1961	49	11	40	100
august	1961	58	9	33	100
marts	1962	47	10	43	100
november	1962	50	12	38	100
juni	1963	50	11	39	100
juni	1964	49	13	38	100
april	1965	45	19	36	100
november	1965	41	13	46	100
juni	1966	41	17	42	100
januar	1967	42	14	44	100
oktober	1967	47	14	39	100
juni	1968	39	20	41	100
august-september	1968	54	16	30	100
april	1969	53	13	34	100

Som det fremgår af april-tallet for 1969, har indstillingen til NATO-medlemskabet holdt sig praktisk talt uændret under indtryk af den fortsatte trussel om russisk militærbesættelse af Tjekoslovakiet, d.v.s. praktisk talt det højeste niveau, tilslutningen har været på i pagtens historie, et niveau man kun har nået under indtryk af uheldsvangre udenrigspolitiske begivenheder, som Ungarnsopstanden i 1956, russernes første rumfartøj i 1957 og Berlinkrisen i 1961.

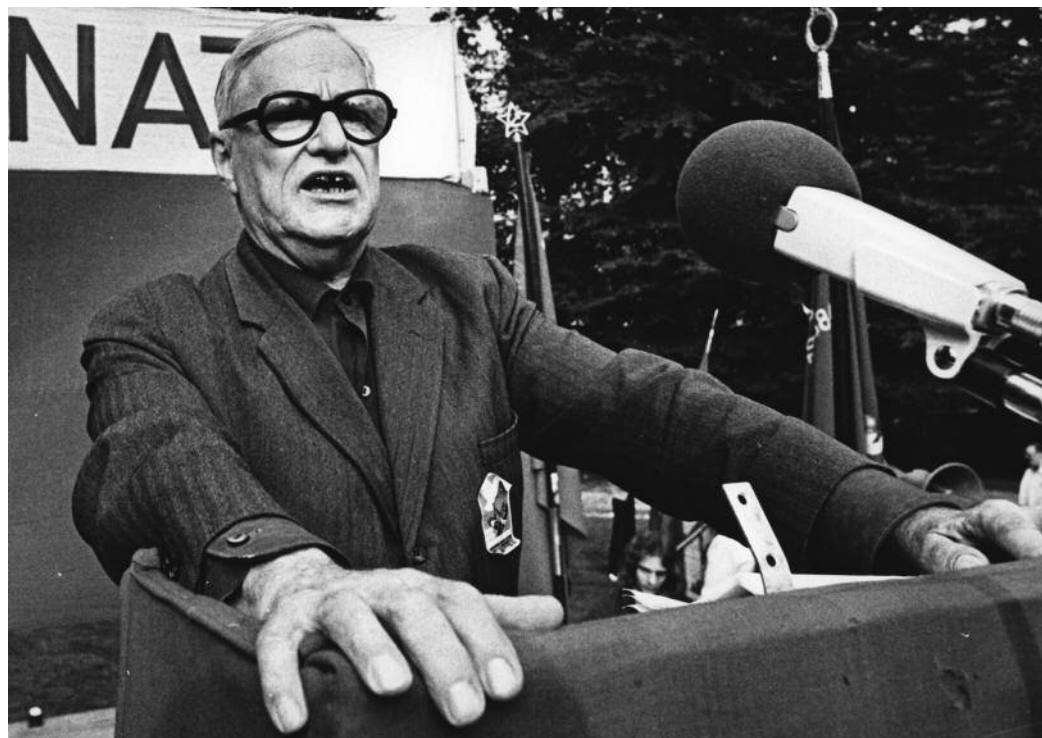
Gør man status for hele perioden, bliver konklusionen, at tilslutningen til Atlantpagten over hele 20-året har vist en stigende tendens, ikke så meget på grund af den direkte tilslutning, som på grund af den vigende modstand. Denne udvikling er væsentligst båret af en holdningsændring blandt de radikale vælgere i årenes løb.

. . . 3

Betragter man således de radikales holdning, ses det, at indstillingen på det tidspunkt, da de radikale i folketinget stemte imod vort medlemskab, nu på det nærmeste er vendt om. Medens dengang i 1949 godt halvdelen var imod, og cirka hver fjerde for, er det nu således, at godt halvdelen er for og kun 10-15% imod. Denne udvikling har forløbet nogenlunde jævnt med de forstyrrelser, de nævnte udenrigspolitiske begivenheder har givet. Omkring 1960 passeredes det punkt, hvor de radikale gik fra overvejende modstand til overvejende tilslutning, med det foreløbige resultat, at de radikale i dette spørgsmål nu ligger på linie med den øvrige befolkning, endda med en drejning mod de borgerlige.

Som nævnt, har udviklingen blandt de øvrige partiers vælgere ikke været nær så markant, dog kan man konstatere en vis faldende tendens blandt venstres vælgere til at vende sig mod Atlantpagtmedlemskab, og det samme kan til en vis grad siges om de socialdemokratiske vælgere med den forskel, at disse vælgere i tidens løb har udvist en forholdsvis stærkt skiftende holdning i spørgsmålet. Mest stabile har de konservative vælgere været, og disse vælgere er også fortsat de mest helhjertede støtter for vores nuværende alliancepolitik.

Eftertryk med angivelse af Berlingske
Tidende og Gallup Instituttet som kilde.



Ikke at det forhindrede NATO-modstandere i fortsat aktivisme.

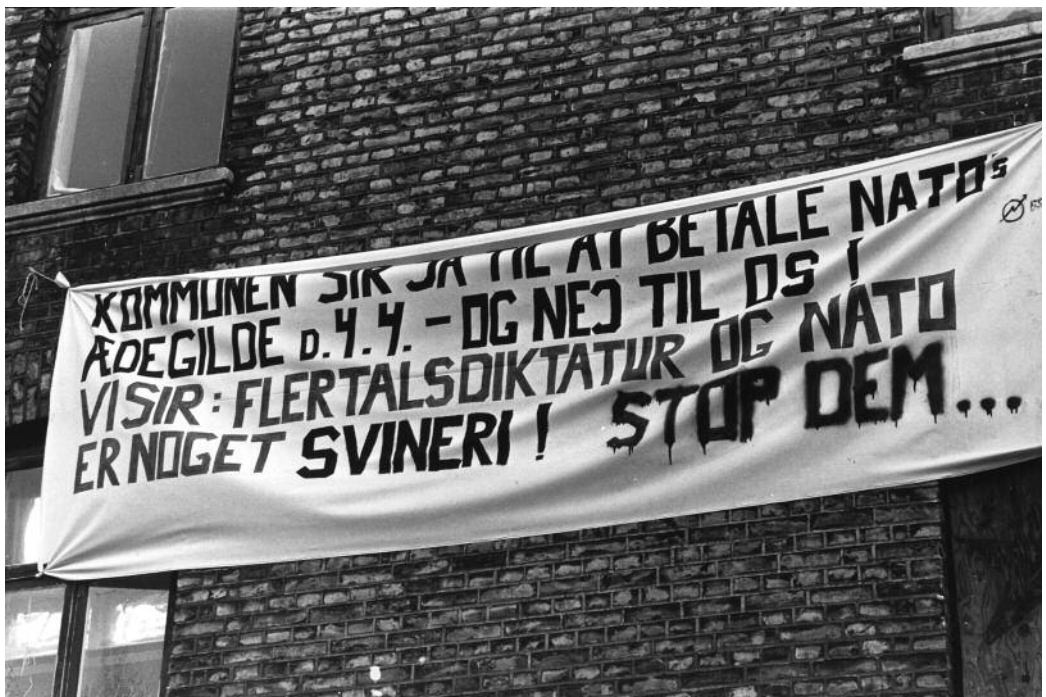
På øverste billede taler maleren Hans Scherfig ved et anti-NATO-stævne i Søndermarken i 1970.

Nederste billede viser DKP's Knud Jespersen ved et protestmøde mod NATO foran Christiansborg i 1975.

Illustration side 131:

De famøse fodnoter. Fodnotepolitikken havde ikke kun karakter af deciderede fodnoter, men også forbehold og anmærkninger skrevet ind i kommunikéerne fra NATOs ministermøder. Her ses en af de "rigtige" fodnoter i Bruxelles-erklæringen fra december 1983 og en reservation fra 1986. Som dokumenterne viser, var det ikke kun Danmark der havde forbehold. I alt blev det for Danmarks vedkommende til ni deciderede fodnoter, ti forbehold og tre bemærkninger i kommunikéerne i årene 1983-86 (s. 131 og s. 133).⁴

BZ-bevægelsen bragte 1970'ernes NATO-skepsis på den yderste venstrefløj med ind i 1980'erne. Fra BZ-kollektivet BumZen i Baldersgade ses her holdningen til NATOs 40-års jubilæum i 1949. (foto: ABA, Klaus Holsting)





N A T O ————— O T A N

SERVICE DE PRESSE

PRESS SERVICE

OTAN/NATO, 1110 Bruxelles ■ Telephones: 241 00 40 - 241 44 00 - 241 44 90 TELEX: 23-867

M-2(83)32

For Immediate Release
9th December, 1983

DECLARATION OF BRUSSELS

We, the representatives of the sixteen member countries of the North Atlantic Alliance, reaffirm the dedication of the Allies to the maintenance of peace in freedom.

Our Alliance threatens no one. None of our weapons will ever be used except in response to attack. We do not aspire to superiority, neither will we accept that others should be superior to us. Our legitimate security interests can only be guaranteed through the firm linkage between Europe and North America. We call upon the Soviet Union to respect our legitimate security interests as we respect theirs.

We are determined to ensure security on the basis of a balance of forces at the lowest possible level. Faced with the threat posed by the Soviet SS-20 missiles, the Allies concerned are going forward with the implementation of the double-track decision of 1979. The ultimate goal remains that there should be neither Soviet nor United States land based long-range INF missiles. The deployment of US missiles can be halted or reversed by concrete results at the negotiating table. In this spirit we wish to see an early resumption of the INF negotiations which the Soviet Union has discontinued(1).

We urge the countries of the Warsaw Pact to seize the opportunities we offer for a balanced and constructive relationship and for genuine detente. In all arms control negotiations progress must be made among the states participating, in particular in:

(1) Denmark and Greece reserve their positions on this paragraph; Spain, not having been a party to the double-track decision of 1979, reserves its position on this paragraph.

- the Strategic Arms Reductions Talks (START);
- the Intermediate-range Nuclear Forces Talks (INF);
- the negotiations on Mutual and Balanced Force Reductions (MBFR);
- the endeavours for a complete ban on chemical weapons in the Committee on Disarmament.

We are also resolved to use the forthcoming Stockholm Conference as a new opportunity to broaden the dialogue with the East, to negotiate confidence building measures and enhance stability and security in the whole of Europe.

We shall continue to do our utmost to sustain a safe and peaceful future. We extend to the Soviet Union and the other Warsaw Pact countries the offer to work together with us to bring about a long-term constructive and realistic relationship based on equilibrium, moderation and reciprocity. For the benefit of mankind we advocate an open, comprehensive political dialogue, as well as co-operation based on mutual advantage.

P.A. CHRONO

N A T O ———— O T A N

SERVICE DE PRESSE

PRESS SERVICE

OTAN/NATO, 1110 Bruxelles ■ Telephones: 241 00 40 - 241 44 00 - 241 44 90 TELEX: 23-867

PRESS COMMUNIQUE M-DPC-1(86)15

For Immediate Release
22nd May 1986

FINAL COMMUNIQUE

The Defence Planning Committee of the North Atlantic Treaty Organization met in Ministerial Session in Brussels on 22nd May 1986, and agreed the following:

2. A strong and united Alliance is essential for the maintenance of peace and freedom in face of the continuous build-up of Warsaw Pact conventional and nuclear forces. Our strategy of flexible response and forward defence continues to provide the most effective formula for ensuring security and stability at the lowest possible level of forces. Nuclear weapons are an essential component of this strategy. But we are determined to avoid an undue reliance on the early use of nuclear weapons by making a special effort to improve our conventional capabilities.

3. We are already moving ahead. The action plan for Conventional Defence Improvements (CDI) we agreed last May was an important first step. It set in motion several positive developments. The most significant are the 1987-1992 force goals which reflect the priorities we have identified for improving conventional defence. This is where our resources are most needed. We are determined to make a special effort to fulfil the force goals, particularly those singled out as most relevant to improving our conventional posture. We recognize that sustained commitment will be required.

4. Progress has been made already; for example improvements in plans which would further increase stocks of selected priority ammunition. We are confident that substantial conventional defence improvements are now firmly in national plans and will materialise in the mid term. We have also laid the groundwork for real improvements in long term planning. We have made a good start and laid the foundation for achieving more credible conventional forces; we must build on it.

-1-

5. We are taking other actions which will contribute to strengthening our conventional forces. These include:

- improvements in the sustainability of our forces;
- consideration of ways of enhancing NATO's integrated air defence to enable it to deal with the full spectrum of the Warsaw Pact air threat, including tactical missiles;
- the accelerated implementation of infrastructure projects, particularly reinforcement support facilities including hardened aircraft shelters; roughly 90% of the increased budget for 1985-1990 is being spent on projects related to CDI;
- the continued and cost effective exploitation of emerging technologies;
- a fresh emphasis on the need to provide more assistance, and by more nations, to Greece, Portugal and Turkey in order to help them overcome known deficiencies in their forces and carry out their missions more effectively to the advantage of the Alliance.

6. We have also agreed to improvements in the Alliance planning procedures. These are more effective co-ordination between the various planning areas of the Alliance and the provision of more effective long term planning guidance on our military requirements through regular updating of the Conceptual Military Framework and the development of long term planning guidelines by our Military Authorities.

7. Achieving the objective of better conventional forces will not be easy. The provision of adequate resources in accordance with the 1985 Ministerial Guidance, which reaffirmed the aim of a 3% real increase as a general guide, will continue to be a serious challenge for all nations. Improving conventional forces will also require an even greater emphasis on making better use of resources and on improved co-operation and co-ordination. Better armaments cooperation and sharing of technology between the European and North American and the developed and developing members of the Alliance are vital parts of this process, as is the continued protection of militarily relevant technology.

8. We emphasized the major contribution which co-operation in the research, development and production of armaments can make to the strengthening of conventional defences in the context of the current CDI effort. Several promising initiatives are underway on both sides of the Atlantic. We underlined the importance of fully implementing NATO's Armaments Co-operation Improvement Strategy, agreed by Ministers in December 1985, and in this respect we welcomed the useful impetus provided by the Nunn Amendment, which has already resulted in agreement on Statements of Intent for seven collaborative projects.

9. Recalling the documents in the 1982 Bonn Summit we reaffirmed the position adopted in previous communiques concerning developments outside the NATO Treaty area that might threaten the vital interests of members of the Alliance. Against the background of United States planning for its rapidly deployable forces, measures necessary to maintain deterrence and defence within the NATO area have been included in the new force goals. We will ensure that NATO defence planning continues to take account of the need for compensatory measures.

10. As part of Alliance security policy, we confirmed our objective of seeking balanced, equitable and effectively verifiable arms control agreements involving United States and Soviet nuclear forces. We welcomed the commitment by the United States and the Soviet Union to seek early progress in Geneva in areas of common ground, including 50% reductions in offensive nuclear arms, appropriately applied, and the idea of a separate INF agreement. In this context we expressed strong support for the United States' stance concerning intermediate-range, strategic and defence and space systems. We welcomed the willingness of the United States to consult with its Allies on these issues. Alliance solidarity and cohesion have played an important role in bringing these developments about and will remain equally vital for future progress.

11. We stressed the need for progress in the various multilateral conventional arms control negotiations. We noted that in face of the imbalances which exist with regard to conventional forces throughout Europe progress towards balanced and verifiable reductions of these forces would contribute to strengthening of peace and security in Europe. We expressed the hope that recent Soviet statements on this subject will be transformed into deeds at the negotiating table. We also confirmed our resolve to seek an early conclusion of a worldwide ban on chemical weapons. In this context we called upon the Soviet Union to take a more constructive attitude towards effective verification provisions.

12. Terrorism is a serious concern to all our Governments. We are not prepared to tolerate this threat to our citizens and to the conduct of normal international relations. Our Governments are resolved to work together to eradicate this scourge and urge closer international co-operation in this effort.

* * *

Greece reserves its position on the INF and space system issues.

Norway reserves its position on the defence and space systems.

Denmark reserves its position on INF and defence and space systems.

GALLUP MARKEDSANALYSE A/S
Gammel Vartovvej 6, 2900 Hellerup
Telefon: 01 29 88 00
Telegramadresse: Gallupopinion
Telex: 15180/gallup dk
Telefax: 01 18 24 66
Postgiro: 3 00 78 12
A/S reg. nr.: 25628

Gallup

UGENS GALLUP

Artikel nr. 18

Kan tidligst offentliggøres søndag den 28. maj og senest lørdag den 17. juni 1989.

GORBATJOF HAR IKKE SVÆKKET BEFOLK-
NINGENS TILTRO TIL NATO, TVÆRTIMOD

Næsten tre fjerdedele slutter op bag
NATO

Til trods for den heftige diskussion mellem NATO-medlemmerne vedrørende modernisering, og til trods for Gorbatsjof's mange nedrustningsforslag har befolkningen ikke mistet troen på NATO's nødvendighed. Det viser den sidste undersøgelse Gallup Institutet har gennemført til belysning af befolkningens indstilling til Danmarks medlemsskab af NATO.

Disse undersøgelser er gennemført løbende siden pagtens stiftelse og i den sidst gennemførte undersøgelse i marts stillede man et repræsentativt udsnit af vælgerne omfattende ca. 1000 svarpersoner spørgsmålet:

"Som De ved, er Danmark medlem af Atlantpagten (NATO). Er De for vort medlemsskab eller er De imod, er De stærkt for eller noget for eller er De noget imod eller stærkt imod?"

... 2

BUS 3/89

Ikke desto mindre gik det den modsatte vej i befolkningen generelt. Gallup fra 1989.

- 2 -

I alt knapt tre fjerdedele (72%) erklærede sig for dansk medlemskab, medens blot 16% erklærede sig imod. Man kan således godt sige, at NATO-politiken er fast forankret i befolkningen.

En ting er at være tilhænger - eller modstander - af dansk medlemskab af NATO, en anden ting er, hvor stærkt man engagerer sig i spørgsmålet om sikkerhedspolitikken. I den efterfølgende oversigt har man derfor fordelt samtlige svarmuligheder efter de adspurgte partipolitiske tilhørsforhold:

	<u>stærkt for</u>	<u>noget for</u>	<u>noget imod</u>	<u>stærkt imod</u>	<u>ved ikke</u>	<u>i alt</u>
	%	%	%	%	%	%
Total	38	34	9	7	12	100
til højre for Socialdemokratiet	55	32	6	2	5	100
Socialdemokratiet til venstre for Socialdemokratiet	31	44	10	4	11	100
Socialdemokratiet	12	25	26	30	7	100

Som man ser føler et relativt flertal blandt vælgerne (38%) sig stærkt engageret i spørgsmålet og altså for vort NATO-medlemskab, medens hver tredje (34%) er noget engageret, hvor meget det så er. Derimod er kun meget få (7%) stærkt engageret i modstanden mod vort NATO-medlemskab, og 9% er noget imod. Og erfaringsmæssigt kan man regne med, at havde man yderligere stillet et spørgsmål om en direkte udmeldelse, ville modstanden være endnu mindre. Ud fra et vælgersynspunkt har der derfor kun været ringe belæg for den hidside sikkerhedspolitiske debat man har oplevet. Ser man på det partipolitiske forhold, ser man, som man kunne vente det, det stærkeste engagement blandt de borgerlige vælgere. Et absolut flertal blandt disse vælgere (55%) er stærkt og positivt engageret i NATO-politiken, og hver tredje (32%) noget engageret. Således at næsten alle borgerlige vælgere er positive overfor vor officielle sikkerhedspolitik. De socialdemokratiske vælgere er også langt overvejende for NATO. Tre fjerdedele blandt disse vælgere (75%) er for, d.v.s. næsten lige så mange som blandt de borgerlige vælgere, men knapt så helhjertet.

Derimod forholder de folkesocialistiske vælgere sig overvejende negativt overfor NATO (56% mod 37%), og et relativt flertal (30%) er stærkt imod. Men altså selv blandt disse vælgere går trods alt mere end hver tredje (37%) ind for dansk medlemskab af NATO.

Eftertryk kun mod angivelse af Berlingske Tidende og Gallup Institutet som kilde.

Asger Schultz

Noter

1. <https://www.archives.gov/exhibits/featured-documents/north-atlantic-treaty>
2. Rigsdagstidende. Forhandlinger i Folketinget 1948-1949, bind II, sp. 3965-3966
3. Gallups historiske meningsmålinger er online på <http://www2.tns-gallup.dk/nyheds-center/meningsmaalinger.aspx> 2019
4. Alle kan ses på <http://archives.nato.int/nato-press-releases>, <https://www.nato.int/docu/comm.htm>

